

IPARMŰVÉS ZETŰNK HÁBORÚS SZEREPE

RÉSZLETEK EGY FELTERJESZTÉS BŐL

sajtóhadiszállás, mely újabban nemcsak az irodalom és a képzőművészet, hanem az iparművészet propagáló erejét is a történelmi és katonai tradíciók ápolására irányuló törekvések szolgálataiba igyekszik állítani, arra gondol, hogy a jövő nemzedék hazafias érzéseit egyes ipari tárgyakkal, a képeskönyveknek és a gyermekjáték-iparnak háborús motívumokkal való gazdagításával fokozza. Ezért kívánja a sajtóhadiszállás, hogy iparművészeink tervezzenek és készítsenek olyan emléktárgyakat és gyermekjátékokat, rajzoljanak képeskönyvek részére olyan illusztrációkat, melyek katonáink önfeláldozó, dicső tetteit érzékeltetik vagy legalább is a háborúhoz kapcsolódó szimbólumokat tüntessenek fel.

Erre a kívánságra felel a Társulatnak az illetékes minisztériumokhoz intézett beadványa. Ez a beadvány részletesen elmondja, hogy minő művészi tervezésekkel, pályázatokkal, plasztikai és grafikai munkákkal szolgálta a Társulat a magyar katona dicsőítésének ügyét. Azután pedig elmondja az okokat, melyek miatt a mai béke után áhító korszakban aggodalmasnak tartja ily jeleneteknek a gyermeklélekbe való ültetését és leplezetlenül feltárja azt a helyesebb utat, mellyel tartós erkölcsi hatást lehetne az ifjúság szunnyadó érzéseiből kiváltani. A beadványnak ez a része így hangzik:

„A képeskönyv, a képvégek, a társasjátékok és egyéb a gyermeknek szánt szórakoztató eszközök egyaránt fontos és hatásos eszközei a művészi érzék, a választékos ízlés és nemes érzések fejlesztésének; legyenek, maradjanak is ezek. Ápolhatják a hazaszereztetést s történelmünk nagyjai iránt való tiszteletet, anélkül hogy öldöklő harcok realisztikus képeit kellene szemléltetniük. A háborúval vonatkozásban álló földrajzi, népismereti képek, úgyszintén az áldozatkészségből, ember szeretetből, részvétből és egyéb nemes érzésből fakadó, ide kapcsolódó cselekmények és jelenetek, szimbólumok bemutatása egyaránt szolgálhatják a sajtóhadiszállás, a pedagógia és ethika céljait. Ezért össze kellene egyeztetni a katonai felfogást a lélek nemesítésére irányuló nevelési elvekkel. Ily értelemben kész-

séggel támogatjuk a rendelkezésünkre álló eszközökkel a sajtóhadiszállásnak a tanulóifjúságnak szánt kiadványok forgalombahozatalára irányuló törekvéseit.

Ami most a hadivonatkozású jeleneteknek, eszközöknek, szimbólumoknak és képmásaknak az iparban való alkalmazását illeti, meg kell állapítanunk, hogy azok a vaskeresztes, Hindenburg-arcképes, negyvenkettes gránátos és 30 és feles mozsaras, vagy ellenfeleinket gúnyoló motívumokat feltűntető iparcikkek és grafikus művek, amelyek egyes bazárok kirakataiban még láthatók, éppen nem alkalmasak a hazafias érzés fokozására. Sőt gyakran éppen profanizálják és akaratlanul is nevetségessé tesznek kimagasló, nagy férfiakat, komoly jelképeket, melyekhez nagy eszmék, cselekedetek és események fűződnek.

Még megállapíthatjuk azt a tényt is, hogy ezek a hadijelképes iparcikkek főképpen a háború első hónapjaiban voltak kelendők, amikor a szövetségi jelvények díszlettek a gomblyukokban és közönségünk lázas érdeklődéssel leste a harctéri híreket. Azt hisszük, hogy ma aligha számíthat eredményes üzletre az a vállalat, amely ilyenek gyártására rendezkedne be. A béke után való sóvárgás tölti be a lelkeket és mindenki áldani fogja azt a napot, amely — reméljük beláthatatlan időkre — elnémítja a gyilkos fegyverek zaját.

Illetékes bizottságunk újból foglalkozik majd a fennforgó kérdésekkel. Nevezetesen azzal, miként fejezhetjük ki az iparművészet és a grafika különféle eszközeivel a haza védelmében halhatatlan tetteket véghezvitt hadseregünk iránt tartozó csodálatunkat, hálánkat és tiszteletünket, az elesett hősök iránt tartozó kegyeletet, miként alkalmazhatunk egyes hadi szimbólumokat, ábrázolhatunk háborúval kapcsolatos jeleneteket, anélkül hogy vérontást és rombolást kelljen érzékeltetni. Azt hisszük, ily célzatú pályázat megfelelne Nagyméltóságod intencióinak is és nem kételkedünk abban, hogy iparművészeink jelesei készséggel és lelkesedéssel fognak sikraszállni, hogy művészi tudásukkal, ötleteikkel és eszméikkel szolgálják a hazafias és nemes célt. És közönségünk bizonyára szívesebben fogadja majd az ilyen iparcikkekét, mint az ízléstelen, szellemtelen, idegenből importált ú. n. hurragicceket.”